

Sygn. akt VI Ga 177/14

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 11 września 2014 r.

Sąd Okręgowy w Rzeszowie VI Wydział Gospodarczy

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSO Barbara Frankowska (spr.)

Sędziowie: SO Anna Walus – Rząsa

SO Anna Harmata

Protokolant: st. sekr. sądowy Joanna Mikulska

po rozpoznaniu w dniu 11 września 2014 r. w Rzeszowie

na rozprawie

sprawy z powództwa: (...) S.A. w Ł.

przeciwko: W.w P.

o zapłatę

na skutek apelacji od wyroku Sądu Rejonowego w Przemyślu V Wydziału Gospodarczego z dnia 2 grudnia 2013 r., sygn. akt V GC 230/13

uchyla zaskarżony wyrok, znosi postępowanie w sprawie od dnia 17 czerwca 2013 r. i przekazuje sprawę do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w Przemyślu V Wydziałowi Gospodarczemu pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania apelacyjnego.

Sygn. akt VI Ga 177/14

UZASADNIENIE

wyroku z dnia 11 września 2014r.

Powód (...) SA w Ł. wniósł o zasądzenie od pozwanego W.w P. kwoty 91.151,63 zł z ustawowymi odsetkami od dnia wytoczenia powództwa do dnia zapłaty i kosztami procesu.

W uzasadnieniu pozwu powód podał, że pozwany współpracował z (...) Sp. z o.o., (...) Sp. z o.o. i (...) SA, od których nabywał środki farmaceutyczne, artykuły medyczne lub usługi. Firmy te będąc wierzycielami pozwanego zawarły z powodem szczegółowo wymienione w pozwie umowy o współpracy w zakresie obsługi wierzycielności i udzielania poręczeń. Na mocy tych umów powód poręczył istniejące i niewymagalne jak również przyszłe zobowiązania szpitali, w tym pozwanego, do określonej kwoty. Na tej podstawie powód zapłacił na rzecz dostawców, jako poręczyciel, kwotę dochodzoną pozwem i w efekcie - zgodnie z art. 518 § 1 pkt 1 k.c. - wszedł w prawa zaspokojonych wierzycieli do wysokości dokonanych zapłat.

Sąd Rejonowy dla Łodzi-Śródmieścia w Łodzi wydał w dniu 14 lutego 2012r. nakaz zapłaty w postępowaniu nakazowym (k. 193).

Pozwany w zarzutach od nakazu zapłaty wniósł o uchylenie nakazu i oddalenie powództwa w całości zarzucając brak właściwości miejscowej Sądu Rejonowego dla Łodzi-Śródmieścia do rozpoznania sprawy i wnosząc o przekazanie sprawy Sądowi Rejonowemu w Przemyślu, jako właściwemu miejscowo. Natomiast merytoryczne zarzuty pozwany oparł na nieważności umów powoda z wierzycielami pozwanego z uwagi na regulacje zawarte w przepisach ustawy o zakładach opieki zdrowotnej oraz o działalności leczniczej. Zgodnie z tymi przepisami zmiana wierzyciela samodzielnego publicznego zakładu opieki zdrowotnej może nastąpić po wyrażeniu zgody przez podmiot, który utworzył zakład. Brak zgody skutkuje nieważnością czynności prawnej, a powód wymaganej zgody nie otrzymał. Ponadto pozwany odniósł się do szczegółowego uregulowania zawartego w umowach powoda z kontrahentami pozwanego w postaci tzw. „Zakazu poręczeń” i skorelowanego z tym zakazem zapisu w § 9 umów pozwanego z (...) Sp. z o.o. oraz (...) Spółką z o.o., co jest podstawą zarzutu bezskuteczności umów powoda.

Sąd Rejonowy dla Łodzi-Śródmieścia w Łodzi postanowieniem z dnia 28 czerwca 2012r. stwierdził swoją niewłaściwość przekazał sprawę Sądowi Rejonowemu w Przemyślu (k. 256 i nast.). Zażalenie na to postanowienie zostało oddalone postanowieniem Sądu Okręgowego w Łodzi z dnia 29 stycznia 2013r. sygn. akt XIII Gz 344/12 (k. 275 i nast.). Sąd Rejonowy w Łodzi orzekając w przedmiocie właściwości nie doręczył powodowi odpisu zarzutów.

Po przekazaniu sprawy Sądowi Rejonowemu w Przemyślu zarządzeniem z dnia 3 lipca 2013r r. wyznaczony został termin rozprawy, przy czym nie doręczono pełnomocnikowi powoda odpisu zarzutów.

Ostatecznie po przeprowadzeniu rozprawy Sąd Rejonowy w Przemyślu wyrokiem z dnia 2 grudnia 2013r r. uchylił nakaz zapłaty Sądu Rejonowego dla Łodzi-Śródmieścia w Łodzi z dnia 14 lutego 2012 r. w całości i powództwo oddalił (pkt. I) oraz zasądził od powoda na rzecz pozwanego koszty procesu w kwocie 4.517 zł (pkt II). Wydając powyższy wyrok w Sąd Rejonowy przyjął, że stan faktyczny między stronami jest bezsporny i powód spłacił zadłużenie pozwanego wobec dostawców szczegółowo wymienionych w pozwie, przy czym z uwagi na przepisy ustawy o zakładach opieki zdrowotnej i działalności leczniczej wymienione w pozwie umowy są dotknięte sankcją nieważności. Zarówno przepis art. 53 ust. 6 ustawy z dnia 30.08.1991r. o zakładach opieki zdrowotnej jak i przepis art. 54 ust. 5 ustawy z dnia 15.04.2011r. o działalności leczniczej stanowią, że czynność prawna mająca na celu zmianę wierzyciela samodzielnego publicznego zakładu opieki zdrowotnej może nastąpić po wyrażeniu zgody przez podmiot, który zakład utworzył. Zgodnie z art. 54 ust. 6 ustawy o działalności leczniczej czynność prawna dokonana z naruszeniem m.in. ust. 5 tego przepisu jest nieważna. Sankcja nieważności dotyczy wszystkich umów „mających na celu” zmianę wierzyciela, czyli wszystkich czynności obliczonych na wywołanie skutku, a nie tylko wyrażonych wprost w treści czynności prawnej. W okolicznościach sprawy nie budzi wątpliwości, że odpowiednia zgoda nie została wyrażona i trudno przypuszczać, aby miało to kiedykolwiek nastąpić.

Apelację od powyższego wyroku wniósł powód zaskarżając wyrok w całości i zarzucając w pierwszej kolejności nieważność postępowania, będącą konsekwencją naruszenia przepisów art. 493 § 1 k.p.c. art. 495 § 1 k.p.c., a także art. 133 § 3 k.p.c. polegającego na niedoręczeniu stronie powodowej przez sąd pierwszej instancji odpisu zarzutów strony pozwanej i tym samym uniemożliwienie obrony jej praw w niniejszym postępowaniu. Ponadto powód sformułował również zarzuty odnośnie naruszenia przepisów prawa materialnego, t.j. art. 58 § 1 k.c. w związku z art. 53 ust. 6 i 7 ustawy z dnia 30.08.1991r. o zakładach opieki zdrowotnej oraz art. 54 ust. 5 i 6 ustawy z dnia 15.04. 2011r. o działalności leczniczej, jak też art. 63 § 1 k.c. w sposób szczegółowo opisany w apelacji.

Na tej podstawie powód wniósł w pierwszej kolejności o uchylenie zaskarżonego wyroku, zniesienie postępowania w zakresie dotkniętym nieważnością i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania sądowi pierwszej instancji

ewentualnie zmianę zaskarżonego wyroku poprzez utrzymanie w całości wydanego w sprawie nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym oraz zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kosztów procesu za obie instancje.

Dla uzasadnienia zarzutu nieważności postępowania w sprawie powód wskazał, że postępowanie wywołane zarzutami strony pozwanej było niewątpliwie bardzo istotnym etapem procesu, zaś możliwość ustosunkowania się do twierdzeń strony pozwanej stanowiła gwarancję możliwości obrony jej praw. Ponadto na rozprawie pełnomocnik powoda podtrzymując w całości pisemną apelację złożył wniosek o zadanie Sądowi Najwyższemu pytania prawnego w trybie art. 390 k.p.c. w związku z rozbieżnością orzecznictwa sądów powszechnych w podobnych sprawach.

Pozwany wniósł o oddalenie apelacji i zasądzenie kosztów postępowania apelacyjnego nie odnosząc się do zarzutu nieważności postępowania tylko do zarzutów merytorycznych.

Sąd Okręgowy ustalił i zważył co następuje:

Niewątpliwie powód nie otrzymał odpisu zarzutów wniesionych przez stronę pozwaną od wydanego w sprawie nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym. Stosownego zarządzenia o doręczeniu odpisu zarzutów nie wydał Sąd Rejonowy Łódź – Śródmieście, ani Sąd Rejonowy w Przemyślu. Odpis zarzutów zalega w aktach sprawy. Niewątpliwie w tych okolicznościach uznać należy za uzasadniony zarzut apelacji o naruszeniu przepisów proceduralnych, t.j. art. 493 § 1 k.p.c. art. 495 § 1 k.p.c. i art. 133 § 3 k.p.c.

Wobec powyższego rozważyć należy czy w wyniku naruszenia tych przepisów naruszone zostało prawo powoda do obrony w postępowaniu przed sądem I instancji, skutkujące uznaniem iż zachodzi nieważność postępowania.

Art. 379 pkt 5 kpc stanowi, że nieważność postępowania zachodzi jeżeli strona została pozbawiona możliwości obrony swych praw.

W orzecznictwie przyjmuje się, że pozbawienie strony możliwości obrony należy oceniać przez pryzmat konkretnych okoliczności sprawy i nie należy go wiązać wyłącznie z sytuacją całkowitego wyłączenia strony od udziału w sprawie. Pozbawienie strony możliwości obrony swych praw w procesie oznacza sytuację, w której sąd nie powinien w ogóle przystępować do merytorycznego rozstrzygnięcia sprawy. W grę wchodzi jednak tylko wypadki, gdy strona rzeczywiście była pozbawiona możliwości obrony swych praw i na skutek tego nie brała udziału w postępowaniu sądowym (tak SN w wyroku z dnia 13.06.2002r. sygn. akt V CKN 1057/00). Ponadto wskazuje się również w orzecznictwie, że niedoręczenie pisma sądowego jest naruszeniem przepisów postępowania (art. 133 §1 kpc), które może mieć wpływ na wynik sprawy. Czy takie naruszenie przepisów proceduralnych narusza prawa do obrony należy zawsze oceniać

w konkretnych, zindywidualizowanych okolicznościach. Jest to bowiem uzależnione od tego jakiego rodzaju pismo nie zostało doręczone, jakiej czynności procesowej dotyczyło i czy w toku dalszych czynności strona swoim działaniem mogła przezwyciężyć niemożność działania w procesie. Zwrócić należy uwagę także, że pozbawienie strony możliwości obrony należy oceniać przez pryzmat konkretnych okoliczności sprawy i nie można wiązać go wyłącznie z sytuacją całkowitego wyłączenia strony od udziału w sprawie (por. np. wyrok SA w Białymstoku z dnia 2.10.2013r. sygn. akt III AUa 382/13, wyrok SA w Warszawie z dnia 22.01.2013r. sygn. akt VI ACa 1141/12).

W ocenie Sądu Okręgowego zgodzić się należy z powodem, że postępowanie na etapie wywołanym zarzutami pozwanego od nakazu zapłaty stanowiło istotny etap procesu, niezależnie nawet od tego, że spory na tym tle między tymi samymi stronami toczą się już w niejednej sprawie. Sądowi Okręgowemu wiadomo z urzędu, że orzecznictwo w tych sprawach nie jest jednolite. Dlatego niezwykle istotne jest zachowanie prawa obydwu stron do zapoznania się z argumentacją przeciwnika i możliwość pełnego zaprezentowania stanowiska w sprawie po uprzednim zapoznaniu się z zarzutami przeciwnika, co gwarantuje doręczenie wraz z wezwaniem na rozprawę odpisu zarzutów (art. 495 § 1 kpc), a czego w tym przypadku nie zrealizowano. Należy podkreślić, że zarzuty od nakazu zapłaty są pierwszym pismem merytorycznym pozwanego. Jest to więc, w ocenie Sądu Okręgowego, tego typu naruszenie przepisów proceduralnych, które może mieć wpływ na rozstrzygnięcie w sprawie. Taka ocena jest tym bardziej usprawiedliwiona skoro powód ostatecznie przegrał proces w I instancji, a przez brak możliwości zapoznania się z treścią zarzutów od nakazu zapłaty

nie miał możliwości ustosunkowania się do stanowiska pozwanego, co jednoznacznie pozbawiało powoda możliwości obrony jego praw w rozumieniu art. 379 pkt 5 kpc. Postępowanie po wniesieniu zarzutów ma bowiem na celu rozstrzygnięcie

o zasadności powództwa w granicach wyznaczonych przez treść nakazu zapłaty i zakres zaskarżenia określony w zarzutach od nakazu zapłaty. Skoro powód nie mógł w odpowiednim czasie (przed rozprawą) zapoznać się z treścią zarzutów to został pozbawiony możliwości obrony swoich praw. Skutkowało to stwierdzeniem nieważności postępowania od momentu wpływu akt sprawy do Sądu Rejonowy w Przemyślu, tj od dnia 17 czerwca 2013r., bo to ten Sąd wyznaczając termin rozprawy nie zarządził doręczenia odpisu zarzutów powodowi. Skutkiem tego jest uchylenie zaskarżonego wyroku i zniesienie postępowania w zakresie dotkniętym nieważnością oraz przekazanie sprawy Sądowi Rejonowemu w Przemyślu do ponownego rozpoznania na mocy art. 382 § 2 kpc, o czym orzeczono w wyroku.

Sąd Rejonowy ponownie rozpoznając sprawę wraz z wyznaczeniem rozprawy zarządzi doręczenie pełnomocnikowi powoda odpisu zarzutów i dopiero

w warunkach ważnie przeprowadzonego postępowania dowodowego orzeknie merytorycznie.